

ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ
THE GALLERY OF MATICA SRPSKA

НАУКА у служби УМЕТНОСТИ
Презентација резултата истраживања
иконе Богородица Утешитељка приписане Ел Греку
3. јун 2022. у 11.00 сати, Галерија Матице српске

Икона Богородица Утешитељка из српске цркве Светог Јована у Бенковцу (Епархија далматинска) представљено је на изложби *Миграције у уметности – уметност миграција* у години Европске престонице културе. Икона се сматра се раним радом чувеног 16-вековног сликара Доменикоса Теотокопулоса – Ел Грека. Док су његов живот и дело спојили два света – православно византијско наслеђе и европску уметност ренесансе, истраживање иконе повезало је хуманистику и науку. Изложба *Миграције у уметности – уметност миграција* била је повод да се детаљније проучи ово дело, а данас у Галерији Матице српске резултате истраживања представљају конзерваторка др Даниела Королија Црквењаков, др Маја Гајић Квашчев, научница Института за нуклеарне науке Винча и др Георгиос Карагианис, научник Уметничког дијагностичког центра Ормилија из Грчке.

Захваљујући сарадњи са Уметничким дијагностичким центром Ормилија из Грчке, као и бројним стручњацима из Србије, урађена научна анализа и студија овог дела најсавременијим технолошким методама, с идејом да се утврди ауторство. Сигурни подаци о пореклу ове иконе су врло оскудни, а атрибуција Ел Греку постављена је 1997. године, на основу стилске анализе и историјских паралела. Окупљен је мултидисциплинарни тим и урађене различите анализе како би се документовали материјали и техника рада сликара. Оваква истраживања омогућавају да се добијени подаци упореде са резултатима сличних истраживања на делима истог аутора или истог периода. Са дистанцом од 25 година од времена прве атрибуције, историјско-уметничкој анализи придодата је и техничка анализа. Трагало се за карактеристичним елементима сликарског поступка који би били упоредиви са делима Ел Грека која су у науци прихваћена као његови рани радови, из времена боравка у Венецији, одклоне од пост-византијског иконописног стила и прихватања ренесансног сликарског манира. Као и у сваком прелазном периоду, могућа су мешања старих и нових техника, иконописних правила православног Крита и венецијанског сликарства у доба Тицијана, као једног од узора младом Ел Греку. У тим оквирима кретали су се и напори да се резултати нових истраживања протумаче и додају нови елементи вредновању ове значајне иконе.

Закључено је да се не може са сигурношћу потврдити да је икона дело Доменикоса Теотокопулоса - Ел Грека. Иако се највећи део пигмената поклапа са палетом на његовим раним радовима, изостаје карактеристични цртеж на основу којег су атрибуиране иконе из италијанске фазе. Велика оштећења површине такође могу бити узрок сиромашнијег колорита. Икона *Богородице Утешитељке* остаје и даље изазов за истраживаче, са богатијом документацијом као подлогом за нова тумачења и вредновања.

Реализацију истраживања подржало је Министарство културе и информисања Републике Србије и Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, као и Епархија далматинска и Музеј српске православне цркве у Београду.